

Laat je voeten spreken!

Een tropisch eiland als Sint Maarten is een onwaarschijnlijke setting voor een straatvoetbalwedstrijd van vier Amsterdamse jongens. In een vervallen stadionnetje nemen ze het straks op tegen een selectie van de beste spelers van het eiland. Achter de tribunes zie ik palmbomen en een in felle kleuren beschilderd, vervallen barretje met golfplaten dak en wat plastic stoeltjes met daarop een paar luierende rastafari's. Binnen in de catacomben klinkt harde en opzweepende rapmuziek. Twee jongetjes van een jaar of acht zijn echte b-boys en dansen er op los. Bij de bar twerken vrouwen met korte rokjes met mannen in ontbloot bovenlijf. Het is Caribisch, broeierig, sensueel ... De mensen beleven voetbal hier heel anders dan op Curaçao en Aruba. Er is nog meer passie. Op de tribunes maken tweehonderd mensen herrie voor een paar duizend man. Intussen staan de Street Kings aan de zijlijn klaar om het veld te betreden.

misgaat zijn we dood.” Niks voor ons. Zie jij weleens een neger op een berg op Discovery? Nee, bij ons is het anders. Wij zeggen: “Als het misgaat, is ze zwanger...”

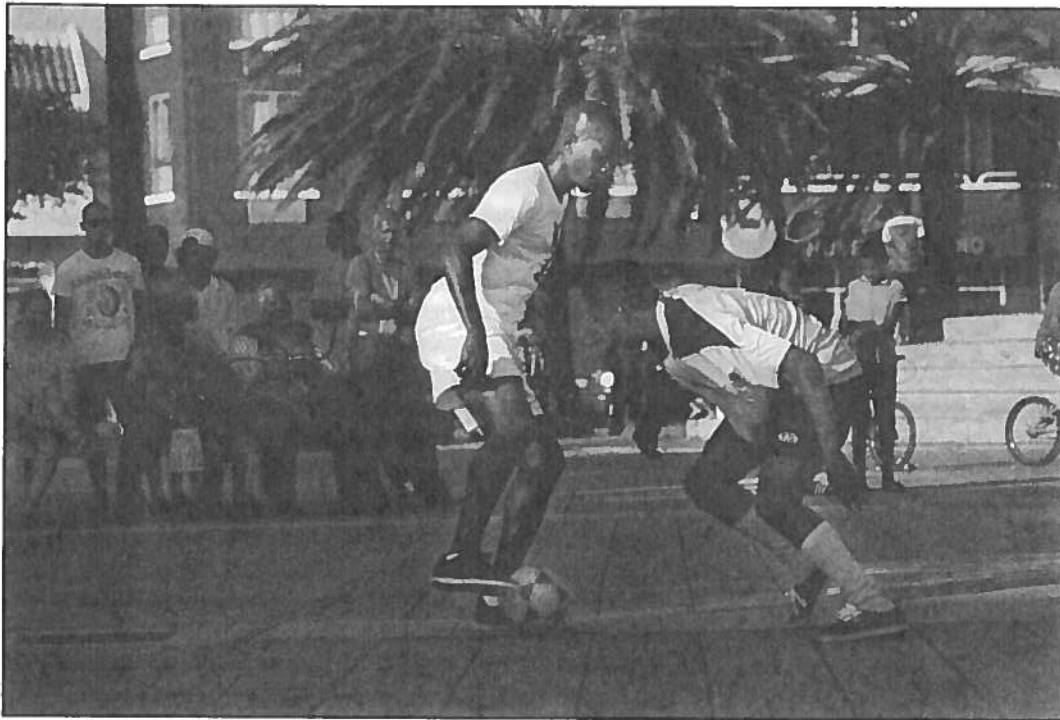
In de auto op weg naar het stadionnetje, laat Orry zijn vingers over het schermje van zijn smartphone gaan op zoek naar de juiste rap voor onderweg. De jongens identificeren zich met deze muziek. Hiphop staat net als straatvoetbal symbool voor het rauwe van de 'straat'. De beat is hard, de rap ritmisch. Ik kijk hoe Djuric, die achterin zit, een pose aanneemt. Hij hangt achterover in de bank, arm uit het raam, zonnebril op. Zijn hoofd deint mee op de beat, kaken op elkaar. Cool. Naast me aan het stuur kijkt Orry ook strak voor zich uit. Ontbloot bovenlijf, vol tattoos, gouden ketting, oorbellen en ringen aan zijn vingers. Zijn lichaam als representatie van Hiphop en de 'straat'. Volgens hem gaan die dingen samen. 'In rap herken ik dingen waarvan ik zeg, ja, zo zit het leven in elkaar. Ik heb ook vrienden verloren omdat ze zijn neergestoken of geschoten ... En die dingen rappen ze dan ook in songs. Voor jongens die rappen is dat een uitweg geweest en voor mij is het misschien sport. Ik weet niet wat ik zou doen als ik niet zou sporten. En ik wil het ook niet weten... Want ik ken genoeg jongens die niet sporten en die kiezen het verkeerde pad.'

Op straat bepalen eer en respect je status, een kostbaar bezit dat je moet verdienen en vervolgens zien te behouden. Deze jongens, de straatvoetballers, doen dat door dagelijks urenlang te oefenen op de perfecte schijnbeweging, de *akka*, of hun tegenstander de ultieme vernedering te geven door de bal door zijn benen te spelen, een *panna*. Op straat kun je je status echter net zo makkelijk vestigen door de hele dag te *rappen*, drugs te dealen of je samen met je vrienden 'kapot moeilijk' (lees: verschrikkelijk stoer) te gedragen. Het achterliggende idee is eender: op straat overleef je alleen als je status hebt. Het respect dat je afdwingt, zorgt ervoor dat je wordt geaccepteerd. Straatcultuur betekent ook in Amsterdam dat je op welke manier dan ook respect zal moeten afdwingen.

*

Een kleine maand voor de trip naar de Antillen lopen Ed en ik op een middag door Amsterdam-Oost richting Iepenplein, eens grondgebied van de straatvoetballers van Amsterdam, die op pleintjes als deze zijn groot geworden. 'Kijk, hier stond een muurtje. Die liep van de ene kant van het pleintje tot de andere. En daar zaten we op. Het was "winnaar blijft staan" dus schoof het team dat verloor telkens achter aan het muurtje. En daar zaten dan wel twintig of dertig jongens te wachten op hun beurt. Te kijken naar de *akka*'s en *panna*'s die werden uitgedeeld.'

**Op straat
overleef je alleen
als je status hebt.**

De Street Kings op Curaçao

© FRANK DE RUITER

elkaar bestaan. Etalages hangen vol advertenties in mengvormen van drie talen, een auto met 'Marokkaanse' jongens, waaruit Nederlandstalige Hiphop met Amsterdams accent klinkt, rijdt ons langzaam voorbij. We slaan de hoek om bij de Reitzstraat en dan zien we het ineens voor ons liggen: het Walhalla van het straatvoetbal, het Nike-plein, ook wel het Edgar Davidsplein, vernoemd naar de voetbalberoemdheid die ooit een fanatiek straatvoetballer was. Uit alle delen van de stad kwamen de straatvoetballers hiernaartoe om de toernooien te spelen waarmee ze hun reputatie van 'echte' straatvoetballer konden opbouwen. Het laatste van deze grote toernooien stamt uit 2005. Op straat wordt stukken minder gevoetbald dan tien jaar geleden, en intussen is ook het Nike-plein door de gemeente onder handen genomen. De arena rondom het veldje is er nog, maar verder is het stil en voetbalt er een plukje 'Marokkaanse' kinderen. De 'echte' straatvoetballers komen hier niet meer. Edje staat er nog eens bij stil dat het straatvoetbal dat in Amsterdam indertijd zo populair was, vrijwel is uitgestorven. Samen met de anderen spelend in het buitenland maken ze de sfeer en beleving van toen

**Het laatste van deze
grote toernooien
stamt uit 2005.**

de redenen zijn geweest dat hij het in het profvoetbal niet heeft gered en in plaats daarvan eredivisie zaalvoetbal speelt.

De wedstrijd begint. De eerste minuten zijn plichtmatig als altijd. Maar dan, na een gelukke akka, reageert het publiek enthousiaster dan ik gewend ben. Elke actie van de jongens wordt begeleid met gejuich waar de deejay nog net bovenuit kan komen als hij na een geslaagde actie de naam van de speler omroept, daarbij de laatste lettergreep oprekkend: "Orryyyyy..." Orry heeft de bal. Hij begint te 'klapperen', het kenmerk van zijn eigen stijl. Ineens valt me op hoe hij het ritme van de muziek lijkt te volgen. Het nummer Party Hard van Donae'o. Hij trekt de bal terug onder zijn voet, beweegt zijn bovenlichaam ritmisch mee. Zijn rasta's schieten heen en weer voor zijn ogen die naar beneden zijn gericht. Hij lijkt wel in trance. Een verdediger cirkelt als een bromvlieg om hem heen. Hij doet alsof hij zich nergens wat van aantrekt. "The roof the roof the roof is on fire ... we don't need no party let them things dem burn , burn burn ... me ah go party hard..."

Op de snelle beats gaat de bal razendsnel van links naar rechts, en als de muziek een beat overslaat dan doet Orry dat ook door de bal onder zijn voet door te laten gaan en hem een pas later weer op te pikken of door hem achter zijn standbeen langer door te trekken om zo in de beat te blijven. Als ik hem na de wedstrijd hierop aanspreek, kijkt hij me verbaasd aan. Hij had niets hiervan in de gaten gehad. Zat in een flow, een machtig gevoel dat je in staat stelt vanuit je onderbewustzijn in perfectie uit te voeren wat je eerder, soms jarenlang, hebt bestudeerd.

*

Ja, soms voel je dat het superlekker gaat. Dan voel je vleugels. Dan ben je unstoppable, elke actie lukt, elke truc. Dat is prachtig.

ORRY

Orry is een ander type speler. Hij is Surinaams, groot en heeft een lange vlecht rasta's tot onder aan zijn rug die meedienen als hij dribbelt. Op het veld is hij een indrukwekkende verschijning. Als hij stilstaat, zich breed maakt en de tegenstander met de kin omhoog aankijkt, doet hij nog het meest denken aan een bulldog die grommend een tennisbal verdedigt. Als hij aan de bal is, laat hij die niet meer los. Zijn stijl heet klapperen. Eerst rolt hij de bal achteloos onder zijn voeten door, van zijn linker naar zijn rechter en weer terug als het hem zo uitkomt. Maar dan, ineens, kan de bal ineens razendsnel heen en weer schieten als in een flipperkast

**Een verdediger cirkelt
als een bromvlieg
om hem heen.**

len en hij is hier nu terug op de Antillen voor een serie 'thuiswedstrijden'. Zo gauw hij op een pleintje staat met de bal aan zijn voeten, verschijnt een lach op zijn gezicht waarmee hij iedereen aansteekt. Waar Dju speelt, is plezier. Maar achter zijn lach gaat ook een heel andere waarheid van het straatvoetbal schuil. Een wereld waarin je je gevoelige kant niet laat zien, evenmin als angst of kwetsbaarheid. Om te overleven in het straatvoetbal moet je bikkelhard zijn en je tegenstander vernederen. Alles om te voorkomen dat je zelf vernederd wordt. En geen grotere vernedering dan het krijgen van een panna.

Een panna is het dessert, het toetje. Het smaakt lekker, je krijgt er een heerlijk gevoel bij en je deelt hem nog uit ook, gratis, een kadootje.

DJURIC

'Roestig,' zo omschrijf ik het als Dju me vraagt hoe het met mijn skills zit. We hangen wat op een pleintje achter het huis waar we logeren op Aruba, en voor de grap nodigt Dju me uit voor een potje één-tegen-één. Ik bedenk dat ik mijn skills als straatvoetballer sinds de jaren tachtig niet meer heb bijgespijkerd en mijn knie waarschijnlijk al bij de eerste schijnbeweging zal kraken. Maar ik maak mezelf ook wijs dat ik vroeger toch wel een aardig balletje kon trappen en het vast wel een beetje kan bijbenen. Zolang ik maar goed naar de bal blijf kijken en me niet gek laat maken, komt het vast goed. Binnen een minuut kunnen al mijn voornemens zo in de container op de hoek. Dju dribbelt op me af, beweegt naar rechts en ik steek mijn been uit, een natuurlijke reactie waarover ik niet nadenk. Ja, te laat. En vanaf dat moment voel ik me alsof ik in een vol theater onverwachts op het podium wordt gevraagd om aan een goocheltruc mee te doen. Dat ik dit eens zou moeten ondergaan wist ik maanden geleden al, toen ik aan mijn onderzoek begon. En Djuric voert nu de executie uit. Onvermijdelijk ligt mijn hoofd op het blok en in gedachten voel ik de bijl al neerdalen. Te laat dus realiseer ik me, dat mijn benen uit elkaar staan en dan tikt hij de bal ertussendoor. Kramp trekt door mijn onderbuik. Dus dit is een *panna*. Zo ongeveer voelt de grootste vernedering voor een straatvoetballer. Met daarbij tientallen bekenden langs de kant die in hoongelach losbarsten. Elke straatvoetballer is eropuit. De *panna*. Je tegenstander zo vernederen dat hij geen respect meer heeft bij de andere spelers, zijn status langs een regenpijp omlaag een putje invloeiend.

Dan krijgt Issy, de onverschilligheid zelve, de bal in de hoek van het veld. Hij passeert twee, drie tegenstanders, komt voor het doel, speelt de keeper uit. Een schijntrap zorgt ervoor dat die op

Kramp trekt door mijn onderbuik.

Dus dit is een *panna*.

Voor Issy was het hernieuwde geloof in straatvoetbal maar tijdelijk. Zo gauw hij terugkwam in Nederland was het weer voorbij. Hij gelooft niet meer in straatvoetbal. 'Het is gewoon veranderd. Die hele lifestyle is omgegooid. Ik leef ook niet als een straatvoetballer want ik zit de hele dag thuis ... Vroeger wel. Toen voetbalden we tot we de bal niet meer zagen. Maar ik heb nu niet meer die prikkel om elke dag op straat te voetballen. Het is niet meer zoals Ed zegt "mijn leven" of zo.'

Issy ziet ook wel in dat het straatvoetbal niet meer bestaat zoals in de hoogtijdagen. Tegen de neergang van het straatvoetbal zoals Edje en de andere jongens dat op straat speelden staat de opkomst van nieuwe vormen in het straatvoetbal. Het spel heeft andere vormen aangenomen. Het is zakelijker geworden sinds de jongeren meer in de zaal voetballen en minder op straat. Het opkomende freestylen vraagt niet het talent en inzicht van een straatvoetballer omdat hij in zijn eentje trucs laat zien voor publiek. Issy zegt hierover: 'De jongens van de nieuwe generatie kennen wel trucjes maar ze hebben niet echt een winnaarsmentaliteit. Het is meer een show wie de meeste panna's maakt. Ik zie ze niet echt toernooitjes spelen waarmee ze status kunnen krijgen. Ze zijn maar wat aan het doen. Ik zou niet weten wie de volgende legende is. Ze zeggen dat ik misschien de laatste ben. Dat zou mooi zijn. Het is mooi toch om de laatste bladzijde te zijn. Die onthoud ie...'

Edje en Issy na afloop: 'Dit is mijn heroïne ..!'

© FRANK DE RUITER

Project Panna's en Akka's van Image IC

<http://www.imagineic.nl/cases/nannas-en-akkas>